

Конференција за новинаре високог представника којом најављује нове мјере за укидање одлука о смјенама званичника

– Провјерити текст након обраћања –

Добродошли и хвала на одзиву.

Ја сам се недавно вратио са састанка Савјета за имплементацију мира одржаног у Бећу. Као што многи од вас знају, Савјет је овластио моју Канцеларију да припреми транзицију на Канцеларију специјалног представника ЕУ (ЕУСР) у току прве половине наредне године, те да настави процес преноса одговорности на органе БиХ.

Да би до транзиције дошло, јасно је да и органи БиХ и међународне заједнице морају почети са припремом сада. Од питања која се требају ријешити, једно је и правни статус званичника који су смијењени са позиција од стране високог представника због опструирања имплементације мира.

А сада, дозволите да кажем пар ријечи о смјенама. Смјене су имале важну улогу у пружању помоћи Босни и Херцеговини да се извуче из послеријатне ситуације. Широко је прихваћено мишљење, између осталих и од стране Венецијанске комисије, да су смјене званичника са јавних функција одиграле значајну улогу у пружању помоћи Босни и Херцеговини.

Међутим, како БиХ испуњава своје дејтонске обавезе и креће се према евро-атлантским интеграцијама, све су јачи разлози зашто ове забране треба укинути.

Питање смијењених званичника мора се разматрати сада и ријешити прије затварања ОХР-а.

Већ су учињени одређени кораци на разматрању дугорочних импликација ових смјена.

Ја данас најављујем приступ који ће нам омогућити да завршимо овај процес.

Ја најављујем два нова корака који ће оснажити овај процес. Они ће се одвијати паралелно. Те мјере ће се односити на све особе које су смијенили претходни високи представници – уз изузетак оних који су смијењени из разлога који се односе на Међународни кривични трибунал у Хагу.

Прво, појединачни приступ. Од данас, смијењени званичници моћи ће подносити захтјев ОХР-у за ревизију смјене на индивидуалној основи. Након истраге која ће бити спроведена у погледу њиховог понашања у периоду након смјене, ја ћу одлучити о томе да ли ће се укинути санкција која против њих постоји. Ако се санкција укине, ове особе ће имати право да се кандидују и да врше било коју јавну функцију, изабрану или именовану.

Друго, хоризонтални приступ. У оквиру ових активности, сви елементи постојећих санкција за цијелу групу смијењених званичника ће се укидати постепено и по фазама. То ће бити урађено путем серије одлука.

Ја ћу 3. априла донијети одлуку којом ће се омогућити да смијењени званичници могу конкурисати и вршити функције у предузећима или другим јавним установама, као што су болнице.

Даље одлуке ће зависити од неколицине фактора, укључујући и помаке које БиХ чини према евро-атлантској интеграцији.

Смјене које се односе на Хашки трибунал, третирам као посебну категорију. Разлог за ово је што је сарадња са Хашким трибуналом основна дејтонска обавеза, коју БиХ још није у потпуности извршила. Сарадња са Трибуналом је такође значајан

фактор и у текућем процесу придруживања ЕУ.

Ја сам јасно рекао да нећу оклијевати користити моја овлаштења у пружању подршке Хашком трибуналу у случају када постоји пријетња миру и стабилности.

Неки од вас ће ме критиковати и рећи да данашња најава значи да пуштам појединце чије понашање је било пријетња стабилности ове земље да се извуку.

Не пуштам.

Желим јасно рећи да постоји разлика између могућности повратка у јавни живот и стварног повратка.

Укидање забране ОХР-а не значи аутоматски да особе на које се ове забране односе могу у потпуности учествовати у јавном животу. Ово значи да одлучивање о томе да ли те особе могу учествовати у јавном животу или не, није више одговорност ОХР-а. То је одговорност органа БиХ.

На политичким странкама је да одлучују о томе да ли ће те особе предлагати на страначке дужности, изборе и позиције у власти. А на институцијама је да одлучују о томе да ли ће ове особе довести на одређене позиције.

Даље, на медијима је да прате рад политичких странака и институција.

И коначно, на изборном тијелу је да одлучи о томе да ли су то најбоље особе које могу повести БиХ напријед према европској будућности коју већина од вас жели.

А сада ћу одговорити на ваша питања.

Питања и одговори

Сабина Никшић, АФП:

Да ли можда имате податак о томе који је број људи укупно смијењен? А од тога, који постотак је смијењен због случајева

везаних за ИЦТУ, а који због других разлога?

Високи представник, Кристијан Шварц-Шилинг:

Дакле, мислим да је укупан број неколико стотина, међутим у овом тренутку немам тачан број колико је особа смијењено због случајева везаних за Хашки трибунал јер као што знате, ради се о великој количини података, а ми истражујемо сваки случај један по један. Дакле, тренутно нисам у могућности да вам дам тачан број.

Сеад Нумановић, Дневни Аваз:

Да ли то значи да је одређени број људи смијењен неправедно? То је једно питање. Друго питање је зашто ОХР није значајније укључен у разговоре о промјенама Устава?

Високи представник, Кристијан Шварц-Шилинг :

Дакле, рекао бих да су та два питања прилично различита. Као што сам већ рекао, ове смјене су вршене због специфичне ситуације у овој држави. То се није радило само зато јер је ОХР оцијенио да је то потребно. Јасно се могло видјети да су смјене потребне на свим нивоима власти. Као посредник, имао сам прилику састати се са градоначелницима. Након првих измијењених реченица јасно је било да неки градоначелници никада неће поступати у складу са Дејтоном и законом, нити у складу са свим принципима Дејтона. На примјер, они нису водили рачуна о примјењивању имовинских права, све захтјеве су спремили у кутију а кутију у неку собу и нико не води рачуна о администрацији и граду – а обавезни су то чинити. А те особе можете само смијенити. С њима се не може расправљати.

Дакле, постоје посебне ситуације које наравно захтијевају и предузимање посебних мјера. Ја сам лично учествовао у разговорима о Бонским овлаштењима у Петерсбургу у Бону 1997. године. Много боље би било да се то урадило 1996. године, непосредно након Дејтона, јер смо тиме изгубили три године. Међутим, нормализација ове државе је тада почела и наравно, ми

сада нећемо само понављати једне те исте процедуре, сада је вријеме да разјаснимо шта је заправо исправно а шта није.

Ја сада нећу судити да ли је неко неправедно смијењен или не. Ми ћемо само провести истрагу у погледу понашања те особе у периоду након смјене, те процијенити да ли та особа још увијек представља било какву пријетњу. Ми ћемо то просудити. То је мој одговор на ваше прво питање.

Што се тиче другог питања – ситуација је била таква да када сам дошао овдје у фебруару ове године, преговори о уставним промјенама су већ били у току и имали своју историју. Веома значајан човјек, бивши први замјеник високог представника, господин Доналд Хејс, у улози невладине организације као посредник, покренуо је ова важна питања о уставним промјенама. Чини се да су потом све стране схватиле да је ово изузетно значајно питање, а Американци су званично преузели вођство у овим преговорима из разлога што је господин Хејс и сам Американац, те блиско повезан са Министарством иностраних послова САД-а и са Институтом за мир, и слично. Дакле, они су тада и званично преузели то питање – разговоре о уставним промјенама. Ја сам разговарао са америчким амбасадором о томе, те одлучио да из разлога што су они и покренули то питање, те су у току и упућени у све детаље, сасвим је природно они буду ти који ће те преговоре финализовати, тј. привести крају. Ја сам му обећао да ће они, као и Парламент, Босанци, амбасадори и лидери странака имати потпуну подршку ОХР-а, да им наш одјел за правна питања и наши стручњаци стоје на располагању ако буде потребно формулисати законе, административна питања и било шта друго.

Значи, имали смо веома добру сарадњу, међутим ми нисмо иницирали било какве промјене везане за ове преговоре. Једна страна мора бити на челу преговора, а у овом случају то су били Американци. Сматрам да су они то одлично обавили и сретан сам што се на крају све десило како и јесте. Сви знамо да постоји могућност да се након избора, у складу са развојем ситуације у држави, наставе разговори о томе да ли су нове

уставне промјене потребне. Исто тако сматрам да сви знају да ће неке уставне промјене заиста и бити потребне. Наравно, тада ће ОХР имати улогу координатора и учествоваће у преговорима. Понављам да сматрам да је јако добро што су Американци били на челу ових преговора током протекле године и мислим да су их финализовали на најбољи могући начин у ово вријеме и под овим околностима.

Аида Черкез-Робинсон, Асоциатед Пресс:

ОХР је до сада дјеловао као механизам који је смјењивао званичнике због опструкција и уклањао их из политичког живота Босне и Херцеговине. Очигледно је да је држава напредовала до тог нивоа да ви сматрате да сада постоје други механизми који ће се бавити особама које опструишу имплементацију мира. Да ли ви стварно сматрате да је друштво довољно зрело, односно да је јавно мнијење у Босни и Херцеговини довољно зрело да преузме бригу и да рјешава питања којима се ОХР прије бавио? Ви говорите о медијима, као и о правосуђу које би заиста и требало имати функцију, као у свим другим државама, коју сада ОХР врши. Значи, да ли ви сугеришете да је ова држава напредовала до тога да се њено друштво сада нормално може бавити проблемом таквих опструкциониста?

Високи представник, Кристијан Шварц-Шилинг:

Да. Сада ћу вам то појаснити. Било би изузетно неправедно и нереално да Савјет за имплементацију мира и међународна заједница жели направити транзицију из Канцеларије високог представника на Канцеларију специјалног представника Европске уније у року од једне године, значи до прве или друге четвртине наредне године, уколико не сматра да ситуација у БиХ није одговарајућа, односно да БиХ није спремна за тако нешто. То би било веома неодговорно. Било би неодговорно водити било какве преговоре са Европском комисијом, као што су на примјер преговори о Споразуму о стабилизацији и придруживању, ако сматрате да политика у БиХ није способна и спремна преузети одговорност за те преговоре. Неопходно је да босанско-

херцеговачки политичари преузму одговорност јер Европа не сједи са обе стране стола – Комисија је на једној страни, а ОХР на другој. Дакле то се мора урадити чак и ако то јесте тежак задатак у овом тренутку.

Неки босанско-херцеговачки политичари се сада не осјећају угодно из разлога што је прије било лако сједити и гледати како други рјешавају сложене проблеме, јер када они сами не би ријешили неки проблем то би ОХР урадио, те су политичари могли пребацивати сву одговорност за посљедице на ОХР. Не, то више није случај. Сада они морају одговарати за своје поступке, ријечи и поруке које шаљу другима. А то је, у ствари, и почетак праве демократије. Ако то није случај сада, ми бисмо требали одмах зауставити преговоре о Споразуму о стабилизацији и придруживању. Одмах бисмо требали зауставити транзицију ка Европској унији.

Вјерујем да је сада прави тренутак за овај процес – и та то уистину јесте процес – а ми сада имамо годину дана да завршимо тај процес. А ако мислимо да то није исправан процес, морамо се одлучити – али у том случају посљедице за Босну и Херцеговину би биле изузетно штетне јер би се међународна заједница још више разочарала у ову државу. А тада би се поставило питање како да се након десет година то онда уради? Рјешење се мора пронаћи.

Према томе, сматрам да такође морамо признати да је неопходан и неки процес учења. Могуће је направити неке грешке. Морамо признати да су грешке наравно могуће. Свако мора направити неке грешке и научити из њих, односно стећи довољно искуства прије него што постане довољно зрео. А ако нисмо довољно храбри да започнемо ту фазу, чак и да направимо неке грешке, морамо покушати заговарати, заузимати се за то да су одлуке исправне, чак иако по мом мишљењу оне то нису, а потом је потребно прихватити и одговарати за све посљедице. Ипак, то и јесте начин на који демократија функционише. И ми сви такође чинимо грешке у својим земљама, те наравно да ће се то десити и овдје. Морамо настојати да већина одлука не буду погрешне,

да што мање гријешимо.

Новинар #4:

Ако се можемо вратити на тему прес конференције. Велики дио ових званичника је смијењен или због малверзација у привреди, због спречавања повратка и разних других ствари које представљају кривична дјела. Послије смјена, огроман број људи никада није процесуиран, мислим судски. Сами сте сада нахвалили босанско правосуђе, па да ли ћете те досијее које имате о њима прослиједити тужилаштво БиХ или некоме другоме?

Високи представник, Кристијан Шварц-Шилинг:

Сигуран сам да ће бити потребно да тужилаштво подигне оптужнице против неких од смијењених званичника јер је то уобичајен законски начин на који се такве ствари и морају ријешити. Не могу ја одлучити да ли је неко крив или није. Значи, то је све јасно. Ако постоји довољно доказа за подизање оптужбе и за суђење, то се све онда мора и извршити. То мора учинити суд у овој држави у складу са законом, а оптужени смијењени званичник мора имати иста права да се брани као и сваки нормални грађанин. Тренутно ти смијењени званичници немају могућност да се бране јер против њих није подигнута оптужница нити им је одржано суђење. Немогуће је. У правној држави се мора подићи оптужба и суђење се мора одржати, осим ако тужилац нема доказа, те каже да се оптужница не може подићи и ту се случај заврши. Само у том случају ће те особе имати иста права као и сви други.

Жељко Тица, ФТВ:

Шта ће бити са особама које су осумњичене, односно које су смијењене због несарадње са Хашким трибуналом, с обзиром да сте њих искључили из могућности да им укину те забране политичког дјеловања и враћања у институције?

Високи представник, Кристијан Шварц-Шилинг:

Рекао сам вам да постоје неки изузеци што се тиче кориштења Бонских овлаштења. Ја сам ограничио употребу Бонских овлаштења, те ћу их користити само у случају када постоје пријетње стабилности, миру и Дејтонском споразуму.

Друга ствар је Хашки трибунал. Сматрам да што се тиче питања везаних за Хашки трибунал, потребно је савјетовати се са свим надлежним институцијама – наравно основно је консултовати се са самим Хашким трибуналом. Такође је потребно консултовати остале информације које добијемо о томе да ли постоје докази или не. Дакле, морамо темељито простудирати сваки случај, посебно из разлога што знамо да још увијек постоје мреже особа које штите и помажу ратним злочинцима. А ако постоји било каква индиција да је нека од смијењених особа дио такве мреже, ми нећећемо укинути санкције које против те особе постоје. Ако једна таква особа покрене појединачни приступ и поднесе захтјев за ревизију смјене на индивидуалној основи, ми ћемо морати узети тај случај у разматрање и савјетовати се са Хашким трибуналом и консултовати све информације које посједујемо прије него што донесемо било какву одлуку.

Независне Новине:

Мене је занимало шта ће се десити уколико нека од особа која је смијењена због несарадње са Хашким трибуналом буде, да тако кажем, ослобођена кроз ону другу групу мјера које сте најавили – дакле ове, како сте рекли, хоризонталне мјере? То једно, а вољела бих чути ваш став како цијените могућности да уставне промјене које су договорене међу лидерима политичких партија не буду усвојене у парламенту?

Високи представник, Кристијан Шварц-Шилинг:

Дакле, као прво – већ сам рекао да је потребно веома пажљиво испитати случајеве који су везани за Хашки трибунал. Дакле, Хоризонтални приступ тим категоријама ће бити задњи корак који ћемо предузети у току овог једногодишњег временског рока о којем сам говорио. Да ли разумијете шта желим да кажем. У

реду.

Друга ствар је, као што знате, да сам ја оптимиста те не желим сада размишљати и длучити се о таквим питањима, тачније о томе шта ће бити ако парламент не усвоји промјене о којима су се договорили лидери политичких странака. Сматрам да морамо учинити све што можемо како бисмо им помогли, морамо им пружити правни савјет као и савјетовати их како да најбоље изнесу своје аргументе и објасне зашто су те промјене неопходне и да их је потребно донијети сада прије истека овог врло ограниченог временског рока, јер у противном ће се чекати до 2010. године, што би уназадило и било изузетно штетно за Босну и Херцеговину. Према томе, сматрам да је боље да сви сада припремимо конструктивне приједлоге о томе како да остваримо тај циљ, умјесто да размишљамо о томе шта ће бити ако не успијемо – не смијемо сада размишљати на тај начин. Сада је потребно конструктивно размишљање. Ми смо спремни и стојимо на располагању свим босанско-херцеговачким политичарима да им помогнемо при формулисању закона, амандмана, допуна и слично – како би све било спремно за парламент и унутар заданог временског рока.

Знам да ово захтијева много труда и да нормално парламентима треба више времена да се овако нешто уради. Међутим, ово је специфична ситуација јер је изборна година, те се надам да ће сви то схватити и увидјети да је сада потребно да учине све што могу како би се ове уставне промјене усвојиле. Могуће је да ће Парламенту бити потребно да се састаје данима и ноћима само како би све финализовали и ријешили овај проблем. Међутим, желим нагласити да се све ово мора бавити на демократски начин, а знам да то до сада није било лако. Ово није диктатура, нико не вуче konce те ствари се не одвијају саме од себе. Ово је демократија и свако има своје мишљење. Предсједавајући може тражити савјет, саслушање, а ми морамо видјети како можемо све обавити унутар заданог временског рока и пронаћи неко рјешење. Међутим, све то је заиста неопходно. Парламентарци који постављају та питања нису опструкционисти.

Морамо признати њихово право да то раде. То је демократија.

Међутим, они такође морају схватити да је ове године неопходно и најважније да се не блокира цијела ситуација. Морамо покушати покренути све напријед и постићи добар резултат.

Новинар #7:

Можете ли нам укратко рећи која су то два корака која сте најавили? Споменули сте двије групе мјера. Значи, можете ли нам укратко објаснити које су те двије групе мјера? Разумјела сам да ћете дозволити смијењеним званичницима да поднесу захтјеве Канцеларији високог представника за ревизију смјене на индивидуалној основи, међутим која је друга група мјера?

Високи представник, Кристијан Шварц-Шилинг:

Двије групе мјера. Једна је значи појединачни приступ – смијењени званичник се може обратити Канцеларији високог представника и на индивидуалној основи тражити ревизију смјене и укидање санкција које против њега постоје да се кандидује и врши било коју јавну функцију. То је једна ствар.

Друга група мјера је колективни приступ – значи односи се на цијеле групе смијењених званичника, те у одређеним областима се укидају забране кандидовања и вршења јавних функција за читаве групе а не само за појединце. У одређеним случајевима за појединце може бити веома тешко постићи тако нешто. Међутим, ми ћемо то урадити из разлога што неки појединци се налазе у веома тешкој ситуацији и желимо им помоћи да се укину санкције које постоје против њих раније него што би се то десило користећи појединачни приступ. Ипак, све ће се радити постепено, корак по корак.

Први корак који ћемо предузети се односи на категорију у коју спадају јавна предузећа и јавне здравствене установе, али не и на категорију политичара и категорију у коју спадају смјене везане за Хашки трибунал. Дакле, то су те двије групе мјера

–појединачни приступ и колективни приступ.

Да ли схватате? Можда се нисам баш најбоље изразио? Имате ли још питања? Хвала вам много. Довиђења.